

EFICACITATEA ECONOMICĂ A PRODUCȚIEI SEMINȚELOR DE FLOAREA SOARELUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

V. Ignat, dr., conf. univ.

Universitatea Agrară de Stat din Moldova

ÎNTRUDUCERE

Floarea soarelui reprezintă una dintre cele mai însemnate culturi din agricultura mondială. Floarea soarelui a reprezentat baza alimentară a celor mai vechi și prospere civilizații umane, iar cultivarea ei a contribuit în mod esențial la sedentarizarea populației și la dezvoltarea sa economică. În scopul cunoașterii stării actuale ale agriculturii, precum și stabilirea rezervelor de prosperare a ei este posibil doar în cazul studierii mai multor discipline agrare și economice ce au ca obiecte de studiu diferite fenomene și procese care se dezvoltă în interior. Floarea soarelui se deosebește de celelalte ramuri ale agriculturii prin aceea, că necesită metode, sisteme și tehnici speciale de cercetare.

La etapa contemporană, analiza economico – financiară trebuie să fie factorul cel mai important al conducătorilor în adoptarea deciziilor și supravegherea activității desfășurate pentru sporirea eficienței economice. Analiza financiară reprezintă activitatea de diagnosticare a stării de performanță financiară a agriculturii la finele perioadei de gestiune, ea stabilește punctele tari și slabe ale gestiunii financiare și manageriale. Indiferent de forma de gestionare sau tipul de proprietate, pentru desfășurarea oricărei forme de activitate orice entitate economică majorează anumite costuri și cheltuieli.

Costurile reprezintă expresia valorică a resurselor materiale, financiare și de muncă utilizate pentru fabricarea produselor, executarea lucrărilor și prestarea serviciilor, cu scopul obținerii veniturilor din vânzări. Costul reprezintă totalitatea consumurilor de resurse pe care le efectuează entitatea pentru comercializarea unei unități de produs sau prestarea unui serviciu, în expresie valorică. Costul influențează direct asupra mărimii prețului de vânzare și într-o oarecare măsură prognozează veniturile și profitul viitor.

În consecința calculelor efectuate au fost folosite următoarele metode de cercetare: monografică, economico-statistică, de calcul constructiv și de observație logică. Drept suport informațional au servit formularele specializate și rapoartele financiare generalizate, datele Biroului

Național de Statistică și Anuarul Statistic al Republicii Moldova. Ca bază metodologică au servit multiple acte legislative și normative ale Republicii Moldova, la fel contribuția adusă în analiza acestei probleme de diverși savanți internaționali și autohtoni.

1. ANALIZA NIVELULUI ȘI DINAMICII PRODUCTIVITĂȚII SEMINȚELOR DE FLOAREA-SOARELUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Această cultură a constituit de a lungul timpului și va constitui întotdeauna o plantă importantă pentru existență și activitatea umană. De-a lungul veacurilor viața poporului nostru a fost legată de producția semințelor de floarea soarelui. Cu toată diversificarea produselor alimentare, floarea soarelui direct sau indirect asigură cu furaje sectorul zootehnic, au și vor avea o funcție deosebit de importantă în dezvoltarea agriculturii și asigurarea hranei, necesare populației țării.

În dezvoltarea producției de floarea soarelui au fost aplicate diferite tactici și strategii care au schimbat poziția și rolul florii soarelui în agricultura țării.

În condițiile țării noastre, modernizarea agriculturii, transformarea ei într-o agricultură intensivă, de mare randament și înaltă productivitate, în cadrul noii revoluții agrare sunt legate de o sporire productivă a semințelor de floarea soarelui. În lucrarea dată se va demonstra că în țară există condiții atât naturale cât și economico – sociale favorabile pentru dezvoltarea producției de floarea soarelui. Analiza dezvoltării producției semințelor de floarea soarelui pe plan mondial scoate în evidență faptul că există o tendință de creștere atât a suprafețelor cât și în special a produselor medii la ha ceea ce a dus la o sporire a producției mondiale totale de semințe de floarea soarelui, care a devansat sporul de populație. Totuși veniturile realizate în mediu pe glob sunt cu mult sub nevoile de consum ale populației. În tabelul 1 este prezentat nivelul de dezvoltare a producerii semințelor de floarea soarelui în Republica Moldova în perioada anilor 2006-2013.

Tabelul 1. Indicatorii principali ai producerii semințelor de floarea soarelui în Republica Moldova pentru perioada anilor 2006-2013.

Indicatorul	Anul							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Suprafața însămânțată cu floarea soarelui, mii ha	287,4	233,6	228	226,6	252,4	277	299,3	297,7
Recolta globală, mii tone	379,9	155,5	371,9	284,2	382,3	427,4	296,2	504,9
Productivitatea semințelor de floarea soarelui, q/ha	13,3	6,9	16,5	12,7	15,3	15,6	10	18,3
Prețul mediu de vânzare a semințelor de floarea soarelui, lei/tonă	2209	3907	2530	2385	4537	4541	6329	3855

Sursa: Anuarul statistic al Republicii Moldova.

În baza datelor tabelului 1 observăm, că suprafața culturii studiate cunoaște o majorare din anul 2009 și în anul 2013 atinge nivelul de 297,7 mii ha, majorându-se față de anul 2006 cu 3,6 %. Majorarea suprafeței însămânțate a influențat asupra recoltei globale, aceasta majorându-se în anul 2013 cu 33 % față de mărimea aceluiși indicator în anul 2006. Însă o influență mult mai accentuată asupra recoltei globale o are productivitatea acestei culturi, care în anul 2013 cunoaște nivelul cel mai înalt – de 18,3 q/ha. Aceasta fiind aproape dublă față de mărimea ei în anul 2012, ceea ce și a

determinat o astfel de diferență dintre recoltele globale înregistrate în acești 2 ani. Prețul mediu de vânzare a semințelor de floarea soarelui cunoaște o diminuare vizibilă în anul 2013 față de perioada anului precedent ajungând la valoarea de 3855 lei pentru o tonă. Acest fapt se datorează în mare măsură decalajului dintre oferta și cererea de produs pe piață în anul respectiv. În continuare, cu ajutorul indicatorilor seriei cronologice calculați prin metoda cu bază fixă și bază mobilă, vom analiza mai detaliat modificările productivității semințelor de floarea soarelui pentru perioada anilor 2006 - 2013 în RM.

Tabelul 2. Dinamica productivității semințelor de floarea soarelui în Republica Moldova pentru perioada anilor 2006-2013.

Anul	Productivitatea, q/ha	Sporul absolut, q/ha		Ritmul de creștere, %		Ritmul sporului, %		Valoarea absolută a 1 % de spor, q/ha
		cu bază fixă	cu bază mobilă	cu bază fixă	cu bază mobilă	cu bază fixă	cu bază mobilă	
2006	13,3	-	-	-	-	-	-	-
2007	6,9	-6,4	-6,4	51,9	51,9	-48,1	-48,1	-
2008	16,5	3,2	9,6	124,1	239,1	24,1	139,1	0,07
2009	12,7	-0,6	-3,8	95,5	77	-4,5	-23	-
2010	15,3	2	2,6	115	120,5	15	20,5	0,13
2011	15,6	2,3	0,3	117,3	102	17,3	2	0,15
2012	10	-3,3	-5,6	75,2	64,1	-24,8	-35,9	-
2013	18,3	5	8,3	137,6	183	37,6	83	0,1
X	Total	X	ΣS=5,0	X	X	X	X	X

Valoarea absolută a 1 % de spor = Sporul absolut (bază mobilă) / Ritmul sporului (bază mobilă). Conform datelor din tabelul 2 deducem că productivitatea semințelor de floarea soarelui în anul 2013 în RM s-a majorat comparativ cu anul 2006 cu 5,0 q/ha sau cu 37,6 %. Dacă comparăm

perioadele examinate între ele, observăm că în anul 2008 față de anul 2007 productivitatea semințelor de floarea soarelui s-a majorat cu 9,6 q/ha sau de 2,4 ori, iar în anul 2013 comparativ cu anul 2012 productivitatea a avut o creștere de 8,3 q/ha sau 83 %. Asupra acestor indicatori a influențat în mare parte secetele din anii respectivi. Astfel, valoarea

absolută a 1 % de spor demonstrează că la 1 % de spor în anul 2011 revine 0,15 q/ha, iar în anul 2013 – 0,10 q/ha.

2. ANALIZA EFICIENȚEI ECONOMICE A PRODUCȚIEI SEMINȚELOR DE FLOAREA SOARELUI

La a 2 etapă vom analiza eficiența economică a producerii semințelor de floarea soarelui. Pentru determinarea rezultatelor activității economico – financiare a întreprinderii se utilizează 2 categorii economice principale:

- *Efectul economic;*
- *Eficiența economică.*

Diferența dintre aceste 2 categorii constă în faptul că efectul exprimă semnificația absolută a rezultatului obținut fără a lua în calcul costurile care s-au suportat pentru obținerea acestui rezultat. Noțiunea de eficiență presupune coraportul dintre rezultatul obținut și costurile suportate pentru a obține acest rezultat (coraportul dintre efectul și efortul depus).

Astfel, din noțiunea eficienței economice reiese 2 sarcini de bază:

- directă – care constă în obținerea efectului maxim în condițiile unor costuri reale;
- indirectă – care ar presupune obținerea efectului la costuri minime.

În tabelul 3 sunt incluși indicatorii eficienței economice ai producerii semințelor de floarea soarelui pentru perioada anilor 2011 – 2013 în Republica Moldova.

Tabelul 3. Eficiența economică a producerii semințelor de floarea soarelui în Republica Moldova pentru perioada anilor 2011 – 2013.

Indicatorul	Anul		
	2011	2012	2013
Productivitatea semințelor de floarea soarelui, q/ha	15,6	10	18,3
Costul mediu de vânzare al 1 q de semințe de floarea soarelui, lei	103,6	220,5	219,6
Prețul mediu de vânzare al 1 q de producție, lei	454,1	632,9	385,5
Profitul în calcul la 1 q de producție vândută, lei	350,5	412,4	165,9
Nivelul de rentabilitate al producției semințelor de floarea soarelui, %	338,3	187	75,5

Eficiența economică a producerii semințelor de floarea soarelui în RM pentru perioada anilor 2011 – 2013 variază în dinamică, și anume, productivitatea semințelor de floarea soarelui în anul 2013 în comparație cu anii 2011 și 2012 s-a majorat corespunzător cu 17,3 % și 83 %. Costul mediu de vânzare al 1 q s-a micșorat cu 0,4 % în anul 2013 comparativ cu anul 2012 și s-a majorat circa de 2 ori comparativ cu anul 2011 (majorarea costurilor din cauza influenței inflației asupra prețurilor de procurare a resurselor utilizate: semințe, chimicale, combustibil). Prețurile de vânzare în anul 2013 comparativ cu anul 2011 s-au redus cu circa 15 %, iar comparativ cu anul 2012 – cu 40,1 %. Astfel, pe contul reducerii profitului în calcul la 1 q de producție vândută în anul 2013 s-a redus și nivelul de rentabilitate cu 262,8 puncte procentuale și 111,5 puncte procentuale corespunzător față de anii 2011 și 2012.

În concluzie vom propune unele direcții de majorare a eficienței economice a producerii semințelor de floarea soarelui:

- Reducerea costurilor la producerea semințelor de floarea soarelui.
- Majorarea productivității semințelor de floarea soarelui prin implementarea tehnologiilor performante la producerea acestei culturi (semințe de calitate, chimicale, tehnică).
- Majorarea calității lucrărilor tehnologice și a calității producției care nemijlocit contribuie la majorarea prețurilor de vânzare a producției.
- Găsirea celor mai avantajoase căi de distribuire a producției de floarea soarelui.

3. CONCLUZII

Cercetările arată, că suprafața culturii studiate cunoaște o majorare din anul 2009 și în anul 2013 atinge nivelul de 297,7 mii ha, majorându-se față de anul 2006 cu 3,6 %. Majorarea suprafeței însămânțate a influențat asupra recoltei globale, aceasta majorându-se în anul 2013 cu 33 % față de mărimea aceluiași indicator în anul 2006. Însă o influența mult mai accentuată asupra recoltei globale o are productivitatea acestei culturi, care în anul 2013 cunoaște nivelul cel mai înalt – de 18,3 q/ha. Aceasta fiind aproape dublă față de mărimea ei în anul 2012, ceea ce și a determinat o astfel de diferență dintre recoltele globale înregistrate în acești 2 ani. Prețul mediu de vânzare a semințelor de floarea soarelui cunoaște o diminuare vizibilă în anul 2013 față de perioada anului precedent ajungând la valoarea de 3855 lei pentru o tonă. Acest fapt se datorează în mare măsură decalajului

dintre oferta și cererea de produs pe piață în anul respectiv.

Reieșind din analiza efectuată constatăm, că productivitatea semințelor de floarea soarelui în anul 2013 în RM s-a majorat comparativ cu anul 2006 cu 5,0 q/ha sau cu 37,6 %. Dacă comparăm perioadele examinate între ele, observăm că în anul 2008 față de anul 2007 productivitatea semințelor de floarea soarelui s-a majorat cu 9,6 q/ha sau de 2,4 ori, iar în anul 2013 comparativ cu anul 2012 productivitatea a avut o creștere de 8,3 q/ha sau 83 %. Asupra acestor indicatori a influențat în mare parte secetele din anii respective. Astfel, valoarea absolute a 1 % de spor demonstrează că la 1 % de spor în anul 2011 revine 0,15 q/ha, iar în anul 2013 – 0,10 q/ha.

Eficiența economică a producerii semințelor de floarea soarelui în RM pentru perioada anilor 2011 – 2013 variază în dinamică, și anume, productivitatea semințelor de floarea soarelui în anul 2013 în comparație cu anii 2011 și 2012 s-a majorat corespunzător cu 17,3 % și 83 %. Costul mediu de vânzare al 1 q s-a micșorat cu 0,4 % în anul 2013 comparativ cu anul 2012 și s-a majorat circa de 2 ori comparativ cu anul 2011 (majorarea costurilor din cauza influenței inflației asupra prețurilor de procurare a resurselor utilizate: semințe, chimicale, combustibil). Prețurile de vânzare în anul 2013 comparativ cu anul 2011 s-au redus cu circa 15 %, iar comparativ cu anul 2012 – cu 40,1 %. Astfel, pe contul reducerii profitului în calcul la 1 q de producție vândută în anul 2013 s-a redus și nivelul de rentabilitate cu 262,8 puncte procentuale și 111,5 puncte procentuale respectiv față de anii 2011 și 2012.

În consecință există unele rezerve de sporire a eficienței economice a producerii semințelor de floarea soarelui și anume:

- diminuarea costurilor la producerea semințelor de floarea soarelui.

- sporirea productivității semințelor de floarea soarelui prin implementarea tehnologiilor performante la producerea acestei culturi.

- respectarea termenelor lucrărilor tehnologice și a calității producției care nemijlocit influențează la creșterea prețurilor de vânzare a producției semințelor de floarea soarelui.

- evidențierea celor mai convenabile direcții de comercializare a producției de floarea soarelui.

2. **Bajura, T.**, *Economia agrară și dezvoltarea spațiului rural*. Chișinău.: CEP USM, 2007-155 p. ISBN 978-9975-70-164-8

3. **Bajura, T.**, *Economia agrară și dezvoltarea spațiului rural*. Chișinău.: CEP USM, 2007-155 p. ISBN 978-9975-70-164-8

4. **Stratan, A.**, și alții, *Ghid privind argumentarea economică a activităților din agricultura R. Moldova*. Agroinfo. Ch., UASM, 2009, 214 p.

5. **Tcaci N., Cojocaru V.** *Analiza rotației și eficienței utilizării activelor curente în întreprinderile agricole*. În: „Economica”, 2009, nr. 6, p. 137-144.

6. **Tcaci N.** *Particularitățile analizei eficienței utilizării factorilor de producție în unitățile agricole*. *Dezvoltarea durabilă a României și Republicii Moldova în contextul european și mondial*. Conferința științifică internațională 22-23 septembrie 2006, ASEM, Chișinău, p. 411-413.

Bibliografie

1. *Anuarul Statistic al Republicii Moldova*. – Ch.: Statistica, 2009 (F.E. – P. „Tipografia centrală”). – 576 p. – ISBN 978-9975-4068-0-2.

Recomandat spre publicare: 20.11.2015.